

DECIZIE

27 septembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Iulia Sîrcu
Judecătorii: Ion Druță, Maria Ghervas
Nicolae Craiu, Luiza Gafton

examinând, fără înștiințarea participanților la proces, recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Moldasig”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Numina” împotriva Societății pe Acțiuni „Moldasig”, intervenient accesoriu Banca Comercială „Mobiasbancă-Groupe Societe Generale” Societate pe Acțiuni, cu privire la încasarea restanței la despăgubirea de asigurare, dobânzii de întârziere, penalității și cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017, prin care a fost respins apelul declarat de Societatea pe Acțiuni „Moldasig” și menținută hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 iunie 2016,

c o n s t a t ă

La 24 aprilie 2015, SRL „Numina” s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva SA „Moldasig”, intervenient accesoriu BC „Mobiasbancă-Groupe Societe Generale” SA, cu privire la încasarea restanței la despăgubirea de asigurare, dobânzii de întârziere, penalității și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, la 06 iulie 2011 a încheiat în calitate de asigurat cu SA „Moldasig”, în calitate de asigurător, contractul de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054, prin care s-a obligat să plătească ultimului prima de asigurare în sumă de 13 752 lei, iar asigurătorul s-a obligat să plătească, la producerea riscului asigurat, asiguratului sau beneficiarului asigurării BC „Mobiasbancă-Groupe Societe Generale” SA, despăgubiri de asigurare în sumă de 8 089 648 lei, ceea ce constituie 40 % din valoarea asigurată a bunurilor în sumă de 20 224 120 lei. Obiectul asigurării au constituit bunurile asiguratului în sumă totală de 20 224 120 lei, descrise în Anexa nr. 1 din contractul de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice. Totodată, conform pct. 2.2. din contract, beneficiarul asigurării este BC „Mobiasbancă-Groupe Societe Generale” SA.

Indică SRL „Numina” că la 08 iulie 2011 a achitat în beneficiul pârâtei prima de asigurare în sumă totală de 15 935 lei în baza conturilor de plată nr. 191 și 157, fapt confirmat prin ordinul de plată nr. 1002 și a primit polița de asigurare seria AIC/01 nr. 1054, cu termenul de valabilitate al asigurării din 07 iulie 2011, ora 00.00 până la 06 iulie 2012, ora 24.00. Astfel, și-a executat pe deplin obligațiile contractuale, achitând prima de asigurare în sumă de 13 752 lei și surplusul de 2 183 lei.

Menționează reclamanta că la 24 decembrie 2011, aproximativ la ora 23:40, în depozitul-secția de producere a societății, situat în mun. Chișinău, str. Zelinski, 11, în care au fost depozitate toate bunurile asigurate prin contractul nr. AIC/01-1054 din 06 iulie 2011 în sumă de 20 224 120 lei, a avut loc un incendiu, în urma căruia au fost distruse toate bunurile asigurate, precum și strunguri, utilaje pentru prelucrarea lemnului și alte bunuri materiale ce aparțin asiguratului. Faptul producerii incendiului se confirmă prin încheierea tehnico-incendiară nr. 50-2011 din 23 ianuarie 2012 a Direcției Salvatori și Pompieri a Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale al MAI și certificatul nr. 43 eliberat de Detașamentul Pompieri și Salvatori Botanica la 31 ianuarie 2012. Totodată, la 26 decembrie 2011 de către Procuratura sectorului Botanica mun. Chișinău a fost intentată cauza penală nr. 2014212329, conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 197 alin. (2) lit. a) Cod penal. Ulterior, prin ordonanța Procuraturii sectorului Botanica mun. Chișinău din 21 decembrie 2013 a fost suspendată urmărirea penală, din motiv că în urma măsurilor întreprinse nu au fost identificate persoanele care au comis infracțiunea. Astfel, la 21 decembrie 2013 a avut loc pronunțarea actului de procedură care definitivează procesul penal și obligă asiguratorul să achite asiguratului sau beneficiarului asigurării, despăgubiri de asigurare în sumă totală de 8 049 199,76 lei.

Susține SRL „Numina” că la 26 decembrie 2011 s-a adresat cu cerere către SA „Moldasig” privind constatarea și achitarea despăgubirii de asigurare în sumă de 8 049 199,76 lei. În aceeași zi, părțile au întocmit actul de constatare și evaluare a pagubelor nr. D/AIC/11-24, prin care a fost confirmat faptul producerii incendiului în noaptea dintre 24 și 25 decembrie 2011 și distrugerii totale a bunurilor asigurate în valoare de 20 224 120 lei, precum și temeinicia achitării sumei asigurate de 8 089 648 lei.

Declară reclamanta că s-a adresat cu numeroase cereri către pârâtă de achitare a despăgubirii de asigurare, care însă nu au fost satisfăcute de către ultima, considerent din care la 17 mai 2013 a depus cerere de chemare în judecată privind încasarea din contul SA „Moldasig” a despăgubirii de asigurare în avans în mărime de 50 % și anume, 4 024 599,88 lei, dobânzii de întârziere și penalității legale. Astfel, prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013, devenită irevocabilă la 10 decembrie 2014, a fost recunoscut ca fiind ilegal refuzul SA „Moldasig” la plata despăgubirii în avans în urma incendiului produs la 24 decembrie 2011 în depozitul-secția de producere SRL „Numina”. Totodată, s-a încasat din contul SA „Moldasig” în beneficiul SRL „Numina” despăgubirea de asigurare în avans în sumă de 4 024 599, 88 lei (50 % din 8 049 199,76 lei), penalității în sumă de 742 427 lei, dobânzii de întârziere în sumă de 946 001,28 și taxei de stat – 50 000 lei. Hotărârea menționată a fost executată la 17 decembrie 2014, însă SA „Moldasig” refuză neîntemeiat să achite suma restantă la despăgubirea de asigurare în mărime de

4 024 599, 88 lei, necătând la faptul că a fost demonstrată prin actul de verificare a existenței efective și stării bunurilor gajate din 23 decembrie 2011, aflarea în depozit în momentul incendiului a bunurilor asigurate în volumul asigurat.

Solicită SRL „Numina” încasarea din contul SA „Moldasig” restanței la despăgubirea de asigurare în sumă de 4 024 599,88 lei, dobânzii de întârziere în sumă de 1 258 208, 51 lei pentru perioada 22 decembrie 2013 – 22 aprilie 2015, penalității legale în sumă de 724 426, 2 lei (4 024 599, 88 lei * 0,1 % * 180 zile) și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 iunie 2016, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din contul SA „Moldasig” în beneficiul SRL „Numina” despăgubirea de asigurare în sumă de 4 024 599,88 lei, penalitatea în sumă de 724 426 lei și taxa de stat în sumă de 50 000 lei. În rest, pretenția cu privire la încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 1 258 208,51 lei a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017, a fost respins apelul declarat de SA „Moldasig” și menținută hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 iunie 2016.

La 15 mai 2017, în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) CPC, SA „Moldasig” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017 și hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 iunie 2016, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii și încasare din contul SRL „Numina” a taxei de stat achitate la depunerea cererii de apel în sumă de 37 500 lei și a celei de recurs în sumă de 25 000 lei.

În susținerea recursului, recurenta a invocat interpretarea în mod eronat a legii de către instanța de apel, precum și neaplicarea legii care trebuia să fie aplicată.

Indică SA „Moldasig” că din conținutul actului de control fiscal nr. 6711742 din 31 martie 2015, întocmit de către inspectorii DACM a IFPS, în perioada 01 ianuarie 2012 – 31 decembrie 2015 a fost decontată la cheltuieli valoarea bunurilor materiale în sumă totală de 19 079 274 lei, o parte din bunurile asigurate de SRL „Numina” fiind parțial deteriorate, după caz comercializate, returnate în producere, restabilite, deconservate și puse în funcțiune. Respectiv, nu toate bunurile asigurate și amplasate în depozit au fost distruse în incendiu, faptul dat influențând modul de stabilire a despăgubirilor de asigurare și a legislației aplicabile. Astfel, potrivit art. 15 alin. (7) din Legea cu privire la asigurări nr. 407 din 21 decembrie 2006, în cazul în care s-a încheiat contract de asigurare pentru o sumă asigurată inferioară valorii bunului supus asigurării, despăgubirea cuvenită se reduce proporțional raportului dintre suma prevăzută în contract și valoarea bunului dacă prin contract nu s-a convenit altfel.

Menționează recurenta că dat fiind faptul că potrivit contractului de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054 din 06 iulie 2011, asigurarea este proporțională (40 %), respectiv, suma prejudiciului ce urmează a fi despăgubit constituie 7 631 710 lei (19 079 274 lei x 40 %). De asemenea, pct. 5.4 din contract prevede aplicarea unei franșize necondiționate în mărime de 0,5 % din suma asigurată - 40 448 lei. Prin urmare, suma despăgubirii de asigurare ce putea fi solicitată de SRL „Numina” urmează a fi redusă cu suma franșizei și constituie 7 591

262 lei și nu 8 089 648 lei, precum se indică în prezenta acțiune. Deci, având în vedere faptul că a fost achitată o parte din despăgubirea de asigurare în sumă de 4 024 559 lei, urmează a mai fi achitată suma de 3 566 703 lei.

Declară SA „Moldasig” că urmărirea penală până-n prezent nu a fost finisată, fiind suspendată prin ordonanța Procuraturii sect. Botanica mun. Chișinău din 21 decembrie 2013 și reluată prin ordonanța din 17 decembrie 2015. Astfel, conform pct. 11.3 din contract asiguratorul este în drept să prelungească termenul de achitare a despăgubirilor de asigurare, dacă de către organele competente a fost intentat un proces penal și se efectuează cercetarea circumstanțelor care au condus la survenirea pagubei – până la pronunțarea actului de procedură ce definitivează procedura procesului penal, act ce nu a fost emis în speță.

Afirmă recurenta că instanțele ierarhic inferioare neîntemeiat au încasat penalitatea prevăzută de art. 6 alin. (6) din Legea nr. 407 din 21 decembrie 2006, or, la caz nu a fost încălcat termenul de plată a despăgubirii de asigurare, care urmează a fi achitată integral doar după finalizarea dosarului penal.

La 25 mai 2017, în adresa intimațiilor SRL „Numina” și BC „Mobiasbancă-Groupe Societe Generale” SA a fost expediată copia recursului declarat de SA „Moldasig”, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs.

La 22 iunie 2017, SRL „Numina” a depus referință, solicitând respingerea recursului declarat de SA „Moldasig” și menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017 și hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 iunie 2016, pe care le consideră legale și întemeiate. Indică intimatul că actele pe care le invocă recurentul drept motiv al ilegalității hotărârilor instanțelor ierarhic inferioare, au constituit deja obiectul examinării judiciare în cadrul dosarului privind încasarea despăgubirii în avans.

Alte referințe nu au parvenit.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 23 august 2017 recursul declarat de SA „Moldasig” a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 CPC, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs și obiecțiile expuse în referință, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) lit. a) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei.

Conform art. 239 CPC, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată.

Art. 52 alin. (1) CPC prevede că dacă există temeiurile specificate la art. 50 și 51, judecătorul, expertul, specialistul, interpretul, greșierul sunt obligați să se abțină de la judecată.

Iar art. 50 alin. (1) lit. e) CPC stipulează că judecătorul care judecă pricina urmează a fi recuzat dacă există alte împrejurări care pun la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea lui.

În conformitate cu art. 46 alin. (2) CPC, în instanță de apel, pricinile se judecă de un complet compus dintr-un judecător (președinte al ședinței) și alți doi judecători.

Din suportul probator prezent la materialele cauzei rezultă că la 06 iulie 2011, SA „Numina” a încheiat în calitate de asigurat cu SA „Moldasig”, în calitate de asigurător, contractul de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054, prin care s-a obligat să plătească ultimului prima de asigurare în sumă de 13 752 lei, iar asigurătorul s-a obligat să plătească, la producerea riscului asigurat, asiguratului sau beneficiarului asigurării BC „Mobiasbancă-Groupe Societe Generale” SA, despăgubiri de asigurare în sumă de 8 089 648 lei, ceea ce constituie 40 % din valoarea asigurată a bunurilor în sumă de 20 224 120 lei.

La 24 decembrie 2011 aproximativ la ora 23:40, în depozitul-sectia de producere a SA „Numina”, în care au fost depozitate toate bunurile asigurate prin contractul nr. AIC/01-1054 din 06 iulie 2011 în sumă de 20 224 120 lei, a avut loc un incendiu, în urma căruia au fost distruse toate bunurile asigurate, producându-se astfel riscul asigurat.

Prin hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013, a fost admisă acțiunea SRL „Numina” cu recunoașterea ca fiind ilegal a refuzului SA „Moldasig” la plata despăgubirii în avans în urma incendiului produs la 24 decembrie 2011 în depozitul-sectia de producere SRL „Numina”. Totodată, s-a încasat din contul SA „Moldasig” în beneficiul SRL „Numina” despăgubirea de asigurare în avans în sumă de 4 024 599, 88 lei (50 % din 8 049 199,76 lei), penalității în sumă de 742 427 lei, dobânzii de întârziere în sumă de 946 001,28 și taxei de stat – 50 000 lei (f.d. 28, volumul I).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 septembrie 2014, a fost admis apelul declarat de SA „Moldasig” și casată hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău din 11 noiembrie 2013 în partea încasării dobânzii de întârziere cu pronunțarea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, în rest hotărârea primei instanțe fiind menținută (f.d. 29-32, volumul I).

La 10 decembrie 2014, prin încheierea Curții Supreme de Justiție a fost considerat inadmisibil recursul declarat de SA „Moldasig” împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 septembrie 2014 (f.d. 33-35, volumul I).

La 24 aprilie 2015, SRL „Numina” s-a adresat cu prezenta cerere de chemare în judecată împotriva SA „Moldasig”, intervenient accesoriu BC „Mobiasbancă-Groupe Societe Generale” SA, prin care solicită încasarea din contul SA „Moldasig” a restanței la despăgubirea de asigurare în sumă de 4 024 599,88 lei, din suma totală a despăgubirii de asigurare de 8 049 199,76 lei prevăzută de contractul de asigurare benevolă a bunurilor persoanei juridice nr. AIC/01-1054 din 06 iulie 2011, din care 4 024 599, 88 lei au fost încasate în avans prin hotărârea Judecătorei Centru mun. Chișinău din 11 noiembrie 2012, precum și încasarea dobânzii de întârziere în sumă

de 1 258 208, 51 lei, penalității legale în sumă de 724 426, 2 lei și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 iunie 2016, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat din contul SA „Moldasig” în beneficiul SRL „Numina” despăgubirea de asigurare în sumă de 4 024 599,88 lei, penalitatea în sumă de 724 426 lei și taxa de stat în sumă de 50 000 lei. În rest, pretenția cu privire la încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 1 258 208,51 lei a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017, a fost respins apelul declarat de SA „Moldasig” și menținută hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 15 iunie 2016.

Analizând materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că decizia Curții de Apel Chișinău din 03 septembrie 2014 a fost pronunțată de către completul de judecători: Ludmila Popova (președinte), Maria Moraru și Ana Panova (judecători), iar decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017 – de către completul de judecători: Mihail Ciugoreanu (președinte), Iurie Cotruță și Ludmila Popova.

Astfel, se atestă că judecătorul Curții de Apel Chișinău, Ludmila Popova, a participat la examinarea în ordine de apel atât a cauzei civile cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare în avans, cât și a prezentei cauze prin care se solicită încasarea restanței la despăgubirea de asigurare, prin ce au fost încălcate normele de drept procedural, cauza fiind judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei.

Or, cauzele civile se află în legătură directă, fapt confirmat prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 septembrie 2017 emisă în prezenta cauză, prin care a fost admisă declarația de abținere a judecătorilor Curții Supreme de Justiție, Galina Stratulat și Dumitru Mardari, care au participat în ordine de recurs și de revizuire la judecarea cauzei cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare în avans. Respectiv, există motive întemeiate care pot pune la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea judecătorului Curții de Apel Chișinău, Ludmila Popova, la examinarea prezentei acțiuni.

În situația descrisă, în conformitate cu art. 52 alin. (1) CPC judecătorul Ludmila Popova urma să se abțină de la judecată, existând temeiul prevăzut de art. 50 alin. (1) lit. e) CPC - judecătorul care judecă pricina urmează a fi recuzat dacă există împrejurări care pun la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea lui.

Cu titlu de principiu, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a amintit, cu referire la cauza *Padovani c. Italiei* (26 februarie 1993, par 27), că este fundamental ca într-o societate democratică, tribunalele să inspire încredere justițiabililor, art. 6 paragraful 1 din Convenție impunând ca fiecare instanță să fie imparțială.

Imparțialitatea poate fi apreciată sub diverse aspecte, distingându-se un demers subiectiv, ce tinde a determina ceea ce judecătorul gândește în forul său interior într-o cauză anume și un demers obiectiv, cu scopul de a cerceta dacă acesta a oferit garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa (*Piersack c. Belgiei*).

În acest context este important faptul că, Curtea Europeană a relevat importanța existenței unor garanții suficiente în vederea excluderii oricărei îndoieli legitime în privința imparțialității magistraților, or, în acest aspect, chiar aparențele pot avea o anumită importanță.

Ținând cont de imposibilitatea instanței de recurs de a corecta respectiva omisiune de procedură și reiterând inexistența temeiurilor legale pentru a remite cauza spre rejudecare în instanța de fond (art.432 alin. (3) lit. d) și f) CPC), instanța de recurs consideră necesar de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017 și a restitui cauza spre rejudecare în instanța de apel.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, fiind emisă cu încălcarea normelor de drept procedural, omisiuni care nu pot fi corectate de către instanța de recurs la examinarea cauzei în ordine de recurs și având în vedere lipsa temeiurilor legale de a restitui cauza spre rejudecare în prima instanță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de SA „Moldasig”, a casa integral decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017 și a restitui cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală și întemeiată, cu respectarea normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Societatea pe Acțiuni „Moldasig”.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 15 martie 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Numina” împotriva Societății pe Acțiuni „Moldasig”, intervenient accesoriu Banca Comercială „Mobiasbancă-Groupe Societe Generale” Societate pe Acțiuni, cu privire la încasarea restanței la despăgubirea de asigurare, dobânzii de întârziere, penalității și cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Druță

Maria Ghervas

Nicolae Craiu

Luiza Gafton